

**Все, що ви хотіли знати про
чехів, але боялись запитати**
*Методика про культурні відмінності
між чехами та українцями*

Катерина Кропива, Зузана Шрейберова

ЗМІСТ

Передмова	3
Медичні послуги	4
Лікарі	4
Аптеки	6
Лікарні	7
Психологічна та психіатрична допомога	8
Наркотики	10
Робота	12
Робота «по-чорному»	12
Як знайти роботу?	14
Робочий етикет	15
Робочий графік	15
Написання мейлів	15
Використання ступенів	16
«Українки з довгими нігтями та урядові особи в капцях»	16
Відпустка	17
Понаднормова робота	17
Відносини з колегами	17
Школа	18
Дошкільна освіта	18
Початкова освіта	18
Кружки та «продльонка»	20
Середня освіта	21
Обіди	21
Університети	21
Інклюзія	22
Бібліотеки	24
Послуги	25
Повільні послуги	25
Діджиталізація	25
Доступність	25
Магазини	26
«Подарунки» за хорошу роботу	26
Зовнішній вигляд та характер	27
Догляд за собою	27
Відмінності у характері	28
Відносини	30
Позиція жінок у суспільстві	32
Гостинність	33
Словник	33
Чому чехи «ненавидять» українців?	35
Стиль життя	37
Стабільність	37
Правила	37
Спорт	38
Великі vs маленькі міста	38
Жінки vs чоловіки	38

ПЕРЕДМОВА

Насамперед хочу сказати, що сама ідея написання даної методики викликала у мене почуття радості. Тому що, коли я шукала раніше щось схоже перед своїм приїздом до Чехії, я майже нічого не знайшла.

Для мене було надзвичайно важливим зрозуміти людей тут, як найшвидше інтегруватися в суспільство. І хоча моя ситуація була зовсім іншою, ніж та, в якій опинилися мої співвітчизники зараз, я бачила велику необхідність в пізнанні чеської культури та стилю життя.

Я бачу велику необхідність в цьому і зараз. Для багатьох українців, на жаль, Чехія стала другою домівкою, а для когось – домом назавжди. У кожному випадку, навіть, якщо ви не входите ні в одну з цих категорій, я впевнена, що вам варто цікавитися тими речами, які ми описуємо в цій методиці.

Як з'явився план тем, які входять в цю методику? Все почалося з воркшопів, спілкування та обговорення проблем, які спіткають українців у Чехії, а також чехів у роботі та спілкуванні з українцями. З моєю колегою Зузаною ми почали активно аналізувати всі запити, які турбували учасників воркшопів, та складати список питань, які б вас могли зацікавити. І зараз, дивлячись на те, що у нас вийшло, я думаю, що нам вдалося висвітлити основні «болючі» моменти.

Впродовж написання цієї роботи я почала дуже хвилюватися, що хтось з читачів може сприйняти цю методику як якесь «повчання», «докори». Тому відразу хочу пояснити тут декілька речей:

- все, що ви знайдете в цій методиці – лише поради, які ви можете, але не мусите використовувати. Якщо ви почнете їх вносити в своє життя, то можете побачити певні приємні зміни у відносинах з громадянами Чехії;

- якщо ви не погоджуєтесь з деякими ствердженнями, які ми використали в методиці, це означає, що вони не стосуються вас, але можуть відноситися до когось іншого;

- ціллю цієї методики не є образити чи принизити одну зі сторін (у нашому випадку українців або чехів), але в легкому форматі донести важливі, на наш погляд, речі.

А для того, щоб ще краще зрозуміти посил цієї методики і передмови, пропоную вам виконати невеличке завдання. Спробуйте подумати і відповісти на питання: чи завжди у вас на Різдво на столі є 12 страв? А чи завжди на Новий рік є на столі мандаринки та шампанське? А тепер спробуйте відповісти на ці питання зі сторони своєї подруги, або родини вашого чоловіка/жінки: у них святкування проходить точно так само? Впевнена, що деякі з вас відповіли, що у інших сімей традиції святкувань відрізняються, а дехто взагалі не любить мандаринки та не їсть їх.

До чого я ставила такі, здавалося б невідповідні, питання? Щоб всі ми подивилися на інтеркультурність з іншого боку: якщо в межах однієї країни, сім'ї абсолютно по-різному святкують свята та сприймають це, як звичайні відмінності у традиціях окремих родин, то як ми можемо бути однаковими на рівні міжнародному?

Так само, як дехто зовсім не їсть мандаринки та не п'є шампанське, дехто тут в Чехії не розуміє, чому ми голосно розмовляємо, або не кажемо скрізь «добрий день». Всі ми різні і в цьому наша головна особливість!

Проте, у новій країні перед нами стоїть завдання опанувати такі інструменти, які стануть нам у нагоді в будь-яких життєвих ситуаціях.

Сподіваюсь, що ця методика відповість на деякі ваші питання та розставить все по полках.

Бажаю приємного читання!

МЕДИЧНІ ПОСЛУГИ

Іноді я чую від своїх співвітчизників: «Як з такими послугами чехи ще живі...?»

Мабуть, одна з найчастіших тем, яку підіймають громадяни України і, звісно ж, одна з найважливіших, адже вона стосується всіх.

Лікарі

Давайте почнемо спочатку. Не можна не погодитись, що послуги, які надають лікарі в Україні та Чехії досить відрізняються між собою. Чи завжди ми розуміємо чому так, та що в цьому випадку робити? Нумо розбиратися!

Одним з перших кроків при вирішенні проблем зі здоров'ям є реєстрація у лікаря. Це стосується як «сімейного лікаря» (praktický lékař), стоматолога, так і гінеколога. В Україні цей процес проходить схожим чином, але існує більша свобода вибору у відвідуванні інших лікарів.

Україна

Можливість обрати декілька спеціалістів для огляду. Якщо нам в чомусь не підходить спеціаліст, з легкістю запишемось до іншого.

«Після огляду в одного з лікарів, сумніваюсь в поставленому діагнозі. Саме тому вже зараз запишусь ще до 2-х спеціалістів, щоб впевнитись в достовірності отриманої інформації».

Чехія

Після реєстрації у конкретного спеціаліста існує прив'язка саме до цього спеціаліста. Тобто, просто змінювати лікарів ми не можемо.

«Я записалась до лікаря в цій лікарні. Тепер, коли у мене з'являться якісь захворювання, я звертатимусь саме до нього».

Отже, після проведення реєстрації з одним лікарем-терапевтом, ми вже не можемо відвідувати іншого. Звісно, це не стосується випадків, коли наш лікар-терапевт призначає певні аналізи, чи особливі обстеження. В цьому випадку ми звертаємось в лікарню та запишуємось на прийом до будь-якого лікаря.

Якщо ви все ж таки вирішили змінити лікаря-терапевта, то в такому разі маєте спочатку повідомити про це лікаря, в якого ви були зареєстровані, а потім вже реєструватись у нового.

Увага! Завжди перед візитом до лікаря зателефонуйте та запишіться на прийом. У разі тяжких випадків у кожного лікаря існують години, коли можна прийти на прийом без запису. В такому разі діє правило черги.

Відрізняється не лише процес реєстрації до лікаря, але і сам перебіг лікування. Можливо дехто звик, що лікарі в Україні призначають багато різних ліків, часто призначаються і сильні ліки, типу антибіотиків. Методи лікування в Чехії дещо інші. Лікарі зазвичай призначають невелику кількість ліків, якщо бачать, що ваш стан не є важким. Це означає, що при кашлі вас, скоріш за все, не відправлять на рентген чи флюорографію, а при застуді точно не призначать антибіотики. Найкраще лікування, яке ви отримаєте у разі застуди - постільний режим, чай та вітаміни.

Україна

Лікарі досить часто призначають сильні ліки, антибіотики вже на початкових стадіях хвороби.

«У мене нежить та трохи болить в горлі. Лікар мені призначив таблетки, гарячі напої, противірусний засіб, спрей і купу інших ліків».

Чехія

Лікування проходить поступово. Якщо у пацієнта легкі симптоми, то призначаються вітаміни, спокій, перебування в ліжку, сон.

«У мене нежить та трохи болить в горлі. Лікар мені призначив вітамін С, гарячі напої. Сказав залишатися вдома та лежати в ліжку, більше спати».

Увага! Також не прийнято просити лікаря відправити вас на аналізи, перевірки, призначити вам інші ліки, ніж ті, які радить сам лікар. Можете бути певні, що таке «легке» лікування - це не недбалість зі сторони медичного персоналу, а стиль лікування, який застосовують для всіх.

Крім того, зверніть свою увагу, що призначення певного типу лікування регулюється медичним страхуванням. Те, що ці послуги безкоштовні не означає, що вони неякісні, неточні. За ваше лікування платить страхова фірма. Існують, звісно, певні послуги, які надаються за оплату, але це не підвищує статус чи ефективність таких процедур.

Україна

Можна попросити лікаря про додаткове обстеження, конкретну процедуру, якщо вам здається, що вона буде доречною.

Чехія

Лікар сам призначає лікування, однак не заведено просити про якісь конкретні процедури. У більшості випадків лікар не задовільнить таке прохання.

Ще однією досить неприємною особливістю візиту до лікаря, може бути час очікування. Як вже було зазначено раніше, для того, щоб потрапити до лікаря, ви маєте записатися на прийом. Проблема полягає в тому, що найближча доступна дата на прийом до спеціаліста може бути через місяць, 2 місяці і пізніше. Медична сестра може запропонувати вам візит до лікаря в окремо виділені години для пацієнтів без запису. Якщо ви вирішите скористатися такою послугою, будьте готові, що в ній діє правило черги (від першого, хто прийшов і по останнього, кого встигнуть прийняти). В цьому випадку час очікування не можливо

точно спрогнозувати наперед. В залежності від завантаженості лікаря, ви можете чекати 20 хвилин, або і 3 години. Якщо ж, наприклад, прийом був призначений на 10:00, то зазвичай о 10 ви починаєте чекати і лікар прийме вас пізніше.

Подекуди зі ще складнішою ситуацією можна зустрітися у стоматолога, де запис на прийом можливий мінімально через 1-2 місяці.

Україна

«Щось у мене болить зуб, вирішила, що все ж піду до стоматолога. Сьогодні телефонувала в клініку і записалась на прийом на завтра»

Чехія

«Щось у мене болить зуб, вирішила зателефонувати в клініку і запитати, коли можу записатись на прийом... уявляєш, сказали приходити через 2 місяці. А у невідкладних випадках сказали звертатися у відділення швидкої стоматологічної допомоги, але ці відділення є лише у великих містах!»

Якщо вам все ж вдалося потрапити на прийом до лікаря і він підтвердив, що наразі ваш стан не є задовільним, вас чекає лікарняний. Він також має свої особливості в Чехії. На відміну від лікарняного в Україні, де іноді це була можливість відпочити та влаштувати собі «міні-відпустку», у Чехії дотримання лікарняного строго контролюється.

Це відбувається наступним чином: у разі призначення лікарняного пацієнтові лікар визначає конкретні години, коли пацієнт може прогулятися на вулиці, сходити в магазин чи аптеку і т.д. Дотримання цих годин контролюється Чеською службою соціального забезпечення або роботодавцем, які в будь-який час можуть відправити до вас контрольну комісію, яка переконається в тому, що ви знаходитесь вдома, лікуєтесь і не працюєте. Прихід цієї контрольної комісії (роботодавця) попередньо не оголошується.

Україна

Лікарняний існує для лікування, а також (інколи) для відпочинку. Дотримання постільного режиму не контролюється.

Чехія

Дотримання лікарняного обов'язкове! Існують певні органи перевірки, представники яких можуть до вас завітати будь-коли впродовж тривалості лікарняного та перевірити його дотримання. Будь-які виходи з дому - за покупками, чи то на прогулянку, обговорюються з лікарем та прямо ним погоджуються.

Аптеки

Часто трапляється так, що через складність процесу реєстрації, черг у лікарів, браку часу, ми вирішуємо лікуватися самостійно. Вирушаємо у найближчу аптеку, хочемо купити купу всього, іноді і антибіотики на всяк випадок, але стикаємося з тим, що нам їх не продають. Все вірно! Ліки в аптеках Чехії можна купити за рецептом або без нього. Ліки,

які продаються без рецепту - це обезболючі, легкі ліки, як, наприклад, гарячі напої, сиропи від кашлю, спреї для горла чи носу. Якщо ж ми приходимо за антибіотиками, ліками для конкретних тяжких хвороб, навіть за каплями для вух – нам потрібен рецепт. Тому, якщо ви все ж погано себе почуваєте, розумієте, що «легкі» ліки не допомагають – звертайтеся, будь ласка, до лікаря, який випише вам рецепт та буде контролювати ваш стан.

Україна

Така ж ситуація з продажем ліків. В аптеці можливо купити все, що нам потрібно (іноді навіть антибіотики) без рецепта. Ситуація змінюється, але наразі не існує чітких правил продажу по рецепту.

Чехія

Існує чітке розмежування того, що можна вільно купити в аптеках, а також ліків, які неможливо купити без рецепту. Цим обмежується і «самолікування» громадян.

Лікарні

Як вже було зазначено вище, звернення в лікарню, а саме в пункт швидкої допомоги можливий і без попередньої домовленості з лікарем. Це випадки, коли вам дійсно погано і ви не можете терпіти: дуже болить живіт і не проходить впродовж декількох годин, кашель від якого людина задихається, болі в серці і тд.

Якщо така ситуація трапилася з вами або вашими рідними, постає питання – їхати в лікарню самостійно чи викликати швидку?

Навколо цієї теми існує багато міфів. Часто вони абсолютно відмінні між собою:

- не можна викликати швидку, бо доведеться платити 30 000 корун;
- можу викликати швидку, навіть у випадках, коли можу дістатися до лікарні сам(а) (так про мене будуть краще турбуватися).

Запам'ятайте! Викликати швидку ви звійсно можете, але ставтеся до цього відповідально.

Що ми маємо на увазі під словами «ставтеся до цього відповідально»? Це означає, що якщо ви не втрачаєте свідомість, у вас (дитини) тримається температура до 39, є кашель, але людина не задихається – потрібно приїхати в лікарню самостійно. Швидка в Чехії існує дійсно лише для тяжких випадків і, якщо ваш таким не являється, то можна отримати ось таку неприємну відповідь: «Викличте таксі та приїдьте до лікарні самостійно».

Україна

Виклик швидкої у тяжких, але не обов'язково критичних випадках. Наприклад: температура у дитини, нудота, тяжке дихання при кашлі і т.д. У випадку, коли ми хочемо викликати швидку, диспетчер по телефону сам вирішує чи відправляти швидку, чи лікаря для домашнього огляду.

Чехія

Виклик швидкої лише у критичних, тяжких випадках: втрата свідомості, нестерпний біль, гарячка і т.д.

Якщо ж ви все таки вирішили їхати в лікарню самостійно, будьте готовими до того, що і там потрібно буде чекати деякий час на прийом лікаря. В більшості випадків, в залежності від завантаженості швидкої допомоги, вас приймуть впродовж години.

Якщо людина дуже погано почуває себе, то прийом звісно ж відбувається швидше.

Україна

Коли ми дістаємося у відділення швидкої допомоги самостійно, нас відразу (або за короткий проміжок часу) чекає огляд.

Чехія

При зверненні у відділення швидкої допомоги з некритичним станом, часто доводиться чекати в черзі. Якщо ж стан критичний - вас приймуть відразу.

Психологічна та психіатрична допомога

Для багатьох із нас ця тема може бути закритою, наповненою міфами та здогадками. Як до неї ставляться чехи? Насправді так, як і у нашому суспільстві, де проходять зміни сприйняття психологів, психіатрів, людей, які страждають від депресії та інших захворювань, так це відбувається і в Чехії, але вже на іншому рівні. Це означає, що похід до психолога не являється темою-табу та підтримується суспільством. Наразі не має бути соромно звертатися за допомогою, якщо ви знаходитесь у тяжкому психологічному стані, наповненому стресом, депресією, тривогою і т.д.

Якщо ви помічали у себе такі стани, але не маєте змогу звернутися за психологічною допомогою через брак коштів, тут ви знайдете список лікарів, які готові допомагати українцям безкоштовно.

bit.ly/3RPkIno

Не соромтеся звертатися за допомогою! Надання психологічної допомоги є конфіденційною та не несе ніякої загрози вашому теперішньому чи майбутньому перебуванню в Чехії.

Те ж саме стосується психологічно-педагогічних центрів для дітей: якщо вашу дитину відправляють на перевірку в такий центр, то це не означає, що її будуть обмежувати в чомусь, вона не зможе ходити до «нормальної» школи і т.д. Вашій дитині намагаються допомогти якісно та ефективно отримувати знання, перевіряючи її здібності, розвиток.

Наприклад, якщо дитині важко навчитися писати, вона постійно плутає літери та не може правильно написати слово і такий стан триває довше, ніж у інших дітей, які вчаться писати, то це може бути пов'язано з розладом – дисграфією. Підтвердження такого діагнозу надає дитині право, для прикладу, використовувати додатковий час впродовж тестів, письмових робіт.

Україна

Дитину направляють до психолого-педагогічних центрів у разі виникнення сумнівів, щодо здібностей дитини. Часто у нас асоціюється зі стереотипом, що у такому випадку дитина «ненормальна», хвора.

Чехія

Якщо дитину направляють до психолого-педагогічного центру, це не означає, що дитина хвора. Такі заходи направлені на підтримку рівня навчання дитини, допомоги у складних виховних ситуаціях. Спрямовані на пошук легшого шляху для освоєння знань цією дитиною.

Ще більшою темою-табу для нас українців є похід до психіатра, так, як досі існує стереотип, що відвідини такого лікаря зазначаються в робочих документах людини, в її карті, впливають на подальше перебування за кордоном і т.д. Це міф! Всі діагнози, лікування у психіатра вносяться лише до карти пацієнта, яку вам створює і веде психіатр, та звіту страхової компанії, яка оплачує лікування. Крім того, послуги психіатра є конфіденційними - всі лікарі, враховуючи психіатрів, зобов'язані зберігати лікарську таємницю.

Україна

Відвідування психіатра часто викликає страх, а тому існує безліч міфів, що після відвідування цього лікаря це буде відомо всім, оскільки вся інформація буде внесена до ваших загальних документів. Це не так!

Чехія

Така ж ситуація в Чехії. Вся інформація вноситься лише до особистої карти пацієнта, до якої має доступ лише лікар та сам пацієнт.

Ми сподіваємось, що ця інформація допоможе вам зорієнтуватися в системі охорони здоров'я та безперешкодно користуватися послугами лікарів в Чехії.

НАРКОТИКИ

У цьому питанні, як і у всіх попередніх, теж існує велика відмінність між нашими суспільствами, навіть на рівні закону.

Вживання наркотиків не вважається незаконним, тобто це не є правопорушенням чи злочином. Вживання наркотиків може призвести до правового покарання лише в разі, якщо воно відбувається в ситуаціях, які законом заборонені, наприклад, під час керування транспортними засобами, на роботі і т. д.

Якщо ми говоримо про куріння марихуани, чи конопель, то тут також існують відмінності. Досить велика кількість людей в Чехії вживає марихуану – це також наркотик. Вирощування цієї рослини може розглядатися, як правопорушення (у разі, якщо кількість вирощуваних рослин не є більшою 5-ти стебел), або як злочин (якщо кількість вирощуваних рослин перевищує 5-ть стебел).

Вживання конопель залежить від виду цієї рослини. Наприклад, ви часто можете зустріти автомати, в яких продаються цигарки з конопель. Вживання такого виду конопель (CBD) не є нелегальним, так як він не містить в собі психотропних речовин.

З іншого боку, ми загалом частіше стикаємося зі вживанням цих речовин в людних місцях, або з запахом куріння цих речовин у приміщеннях. У такому разі не потрібно лякати, так, як зазвичай вживання цих речовин не переходить умовні «кордони» та людина не є небезпечною для вас.

З детальнішою інформацією щодо специфіки покарань за вживання чи зберігання наркотиків можете ознайомитись тут.

www.poradna.asociace.org

Також у Чехії існує багато організацій, які допомагають людям з наркозалежністю. Вони надають послуги:

- лікування від наркозалежності;
- надання чистих шприців для обмеження передачі ВІЛ;
- гарячі лінії для отримання підтримки і т.д.

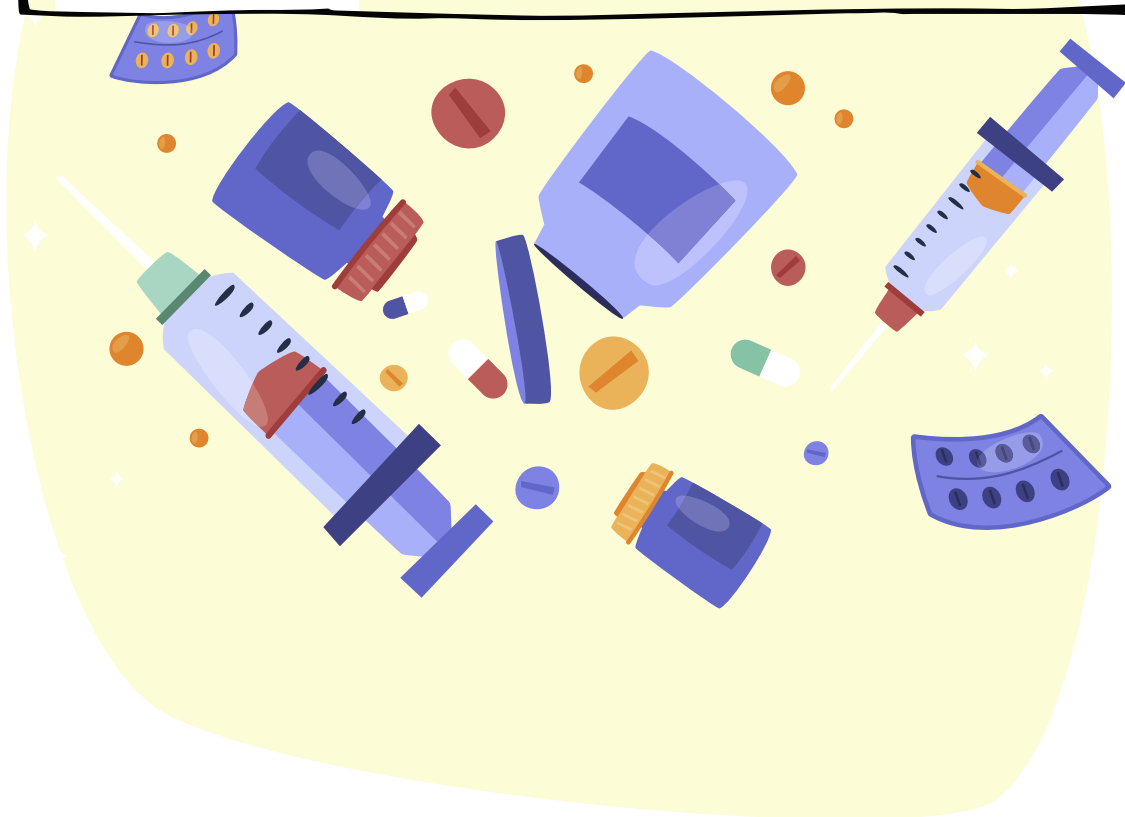
У цих організацій викликає велике занепокоєння ситуація з наркозалежними з України, які ніколи не стикалися з подібними послугами та бояться ними скористатися.

Будь ласка, якщо ви відчуваєте, що ця інформація стосується вас, ви можете завжди звернутися за переліченими вище послугами (та іншими), наприклад тут:

Пам'ятайте, що ці організації хочуть вам допомогти та надати все необхідне, що ви потребуєте.

www.dropin.cz

РОБОТА

В цій частині ми б хотіли розповісти про основні робочі моменти, які можуть викликати непорозуміння через певні відмінності у способі життя українців та чехів. Звертаємо вашу увагу, що приклади, які ми наводимо в цій та інших частинах мають узагальнюючий характер. Ситуація може відрізнятись в окремих випадках. Всі приклади ґрунтуються на досвіді громадян України, які перебувають в Чехії якийсь час, та працівників чеських структур, які діляться своїм досвідом роботи з українцями.

Робота «по-чорному»

Першим і, мабуть найважливішим, є питання роботи «по-чорному», яка, на жаль, є дуже розповсюдженою серед іноземців, які приїжджають до Чехії в пошуках роботи. Людині пропонують «набагато кращу платню», «умови», але в результаті вона, в кращому випадку, не отримує нічого, в гіршому випадку це ще й може загрожувати її здоров'ю (наприклад, у випадку роботи на заводах).

Наразі всі громадяни, які отримали візу тимчасової охорони, можуть вільно вступати на ринок праці, можуть подавати свою кандидатуру на посаду, яка відповідає їх кваліфікації.

Частою причиною роботи «по-чорному» є так зване небажання керівника «займатися паперами». Єдине, що на даний момент мусить зробити керівник у працівників з візою тимчасової охорони перед початком співпраці, це надати інформацію про працівника в Уряд праці (стосується всіх іноземців (і з картою постійного проживання [trvalý pobyt])).

На сторінках організації La Strada, яка займається розкриттям експлуатації та торгівлі людьми, ви можете більш детально ознайомитися з небезпекою, яку може принести робота «по-чорному».

www.strada.cz

Як найшвидше та найлегше зрозуміти, що з вибраним вами роботодавцем краще не починати співпрацю? Перш ніж підпишете договір, запитайте, чи можете ви його сфотографувати (за законом один примірник має залишатися у вас), попросити переклад договору, попросити зачекати, доки ви порадитесь зі співробітником організації, яка допомагає біженцям і т.д. Якщо роботодавець не дозволяє виконати одну з перерахованих дій, скоріш за все з ним не варто продовжувати співпрацю.

У цьому разі вам також можуть стати в нагоді знання про різні види договорів, які підписуються в Чехії при працевлаштуванні, та різниця між ними:

Pracovní smlouva na dobu určitou

Може укладатися максимум на 3 роки. Роботодавець може продовжити дію договору лише 3 рази за собою. Тобто цілком за таким типом договору можна працювати 9 років. Роботодавець сплачує податки, соціальне та медичне страхування.

Pracovní smlouva na dobu neurčitou

Найвигідніший варіант для працівника. Необмежена тривалість договору. Зазвичай роботодавець та робітник домовляються про тривалість випробувального терміну. Залишають 2 місяці відпрацювання після звільнення. Роботодавець сплачує податки, соціальне та медичне страхування.

Dohoda o pracovní činnosti (DPČ)

Об'єм роботи не має перевищувати 20 годин на тиждень, що відповідає половині загального робочого часу. Кількість годин в рік у одного роботодавця – необмежена. Оплата соціального та медичного страхування відбувається лише, якщо зарібок складає суму, вищу ніж 2500 корун.

Dohoda o provedení práce (DPP)

Об'єм роботи не має перевищити 300 робочих годин за один рік у одного роботодавця. Якщо оплата працівника за місяць не перевищить 10 081 Kč, то роботодавець оплачує лише податки, не сплачує соціальне та медичне страхування. Якщо ж оплата перевищить цю суму у одного роботодавця, то він платить за працівника соціальне та медичне страхування. У другого роботодавця цей ліміт складає вже 16 130 Kč. Якщо працівник пропрацює мінімум 4 тижня та більше, ніж 80 годин, він буде мати право на відпустку. Ви обов'язково мусите повідомити свого роботодавця про всі DPP, які маєте.

Не соромтеся перекладати свої договори, якщо щось в них не зрозуміло. Для хорошого перекладу можна скористатися перекладачем Deep L.

www.deepl.com/translator

Якщо ж ви знайшли оголошення щодо набору працівників на фірму, наприклад, в інтернеті, не соромтеся запитати: ІЧО (ідентифікаційне число фізичної чи юридичної особи). Якщо ви прийшли на співбесіду:

- уважно ознайомтеся з договором фірми;
- перекладіть договір, якщо в ньому є незрозумілі для вас речі;
- не підписуйте договір без попереднього ознайомлення;
- особливу увагу звертайте на робочі місця, де роботодавець пропонує житло (саме з такими пропозиціями трапляється багато шахраїв). **Обов'язково** дізнайтеся, яка саме сума буде зніматися з вашої зарплати за проживання, включаючи всі витрати. Це має бути чітко вказано в договорі. Дізнайтеся за яких умов ви зможете залишитися в цьому помешканні, наприклад, у випадку захворювання або тривалої непрацездатності.

Нелегальна робота - це не лише порушення закону, а ще й можлива загроза здоров'ю та життю працівника, вашому перебуванню тут в Чехії.

Як знайти роботу?

Найлегший і найкращий спосіб, як знайти роботу - це зареєструватися в Уряді праці, де будуть пропонувати різні вільні вакансії. Ви зможете ходити на співбесіди та обрати для себе найзручніший варіант. Крім того, будучи зареєстрованим в Уряді праці та відвідуючи співбесіди, але не маючи роботи, ви можете розраховувати на фінансову допомогу по програмі біженців.

Звісно, роботу ви можете шукати і самостійно на інтернет-сторінках:

www.prace.cz

www.jobs.cz

www.avizo.cz/prace

Що ж робити, якщо професія, яку ви мали в Україні, не може тут виконуватися (наприклад, професія юриста)?

У такому разі радимо зареєструватися в Уряді праці та пройти рекваліфікаційний курс, який оплачується Урядом праці та дає змогу отримати нову потрібну професію. Зазвичай це інтеркультурні працівники, працівники з комунікації з іноземцями, або також існують курси для асистентів учителів. Пройшовши рекваліфікаційний курс, ви відкриваєте для себе можливість працювати офіційно, на хорошій посаді.

Якщо ж ви не хочете проходити рекваліфікацію і маєте бажання працювати по своїй спеціальності, обов'язково потрібно зробити нострифікацію свого диплома.

РОБОЧИЙ ЕТИКЕТ

Існують певні правила робочого етикету, знання яких допоможе вам більш ефективно спілкуватися з роботодавцями, та і з будь-якими вашими знайомими з Чехії.

Робочий графік

Часто проводячи тренінги для чеських працівників, які працюють з українцями, ми чули питання: «Як пояснити моїм клієнтам, коли вони можуть до мене звертатися?».

В Україні ми маємо зовсім іншу культуру роботи: якщо на дворі свято – магазини відкриваються на годину раніше та закриваються на годину пізніше, багато інституцій працює в суботу та неділю, якщо хтось дає нам свій особистий номер, то в разі необхідності, ми можемо зателефонувати йому і ввечері, наприклад, о 18:00 і так далі. В Чехії ж ці правила різняться, давайте розберемося як саме.

У всіх інституцій є точно встановлений розклад роботи. Наприклад, робочий день для більшості державних установ (Уряд праці, Міграційний відділ поліції) триває до 16:00. У такому разі, немає сенсу «перевіряти» чи хтось буде на своєму робочому місці після зазначеного часу. Навіть, якщо працівник все ще перебуває на робочому місці, він не повинен нас приймати, так, як ми турбуємо його у вільний час або в час, коли він займається іншими справами (наприклад, адміністративними питаннями). Також не варто телефонувати волонтерам, які вам допомагають, ввечері або у вихідні дні. Напишіть їм на e-mail, або зачекайте початку робочого дня.

Одна з основних особливостей чехів, як народу, - це ввічливість та дотримання кордонів. Отже, якщо ви будете дотримуватися цих порад, то точно не образите, а навпаки покажете свою повагу до людини.

Написання мейлів

Ще одна цікава та трошки смішна тема. Сподіваємось, наше пояснення допоможе наглядно розкрити цю проблематику.

У написанні мейлів важливо враховувати декілька речей:

- якщо ми знаємо ступінь освіти людини, до якої звертаємось, то краще використувати його (крім ступеня бакалавра). Наприклад, pane magistře, paní magistro, pane inženýre, paní inženýrko і так далі;
- якщо ми не знаємо ступінь освіти людини, або він не зазначений (чи це ступінь бакалавра), звертаємось pane/paní та прізвище. Важливо! Не ставимо після звернення, привітання знак оклику. Чехами він часто сприймається, як знак того, що ми кричимо на людину.
- пишемо максимально ввічливо, використовуємо багато ввічливих слів (prosím, děkuji);
- користуємося умовним способом (já bych potřebovala, kdyby to bylo možné...).

Звісно, що всі ці поради носять більш умовний характер. Якщо вам потрібно дізнатися якусь інформацію, то ви можете спокійно написати так, як ви вмієте, і обов'язково отримаєте відповідь. З іншого боку, якщо ви будете перебувати вже певний час в Чехії та не будете дотримуватись цих правил, є велика ймовірність того, що вас будуть вважати неввічливим (-ою).

Використання ступенів

Як вже було зазначено вище, в написанні імейлів ми часто використовуємо ступені освіти. Таке ж правило можна використовувати і при усному звертанні. Наприклад, коли ви прийшли на зустріч з урядовою особою, ви можете подивитися на табличку на дверях та звертатися до цієї особи відповідно до її посади, або ступеня освіти.

«Українки з довгими нігтями та урядові особи в капцях»

Перед поясненням цього пункту хотілося б відмітити, що всі ви можете виглядати, вдягатися та фарбуватися, як ви хочете. Поради або бачення, які ми надаємо тут, засновано на зворотній реакції, яку ми отримуємо від працівників та працівниць урядів, інтеркультурних працівників і так далі.

Мабуть ви вже помітили, що наші стилі в одязі, в красі, в макіяжі та догляді за собою відрізняються. Вони точно відрізняються в повсякденному житті, але ще більше на рівні урядових інституцій. Так історично склалося, що ми намагаємось завжди виглядати краще, коли йдемо до уряду вирішувати певні питання, на роботі, на прогулянці. І це абсолютно нормально, кожна культура має своє бачення того, що красиво.

З приходом біженців до Європи після подій у лютому 2022 року, почалися певні непорозуміння, які іноді продовжуються до сьогоднішнього дня. Жінки, які працюють в урядових установах не розуміють, чому українка, яка шукає роботу і просить про фінансову допомогу має довгі нігті та нарощені вії. Ми, українки, не розуміємо, чому урядові особи ходять на робочому місці... в капцях.

Таке непорозуміння складається через те, що довгий час у нас в Україні потрібно було виглядати гарно і заможного, коли ми йшли вирішувати питання в урядові установи. Таким чином нас помічали і проявляли хоча б якийсь рівень поваги. В Чехії одяг, прикраси не грають такої важливої ролі, а іноді й взагалі можуть зіграти злий жарт.

Наша порада була б такою: коли ви йдете в урядові установи, не намагайтесь вдягнутися «краще», додати багато прикрас чи макіяжу. Це не правило, ви не мусите його дотримуватися, але таким чином ви уникаєте дивних поглядів зі сторони працівниць уряду.

“ Координаторка для біженців з України, Крістіна, яка жила декілька років у Києві, описала цю відмінність так: *«Одній нашій знайомій в Києві чоловік купив шубу. Ми в Чехії б вдягали її лише в театр, чи на урочисті події, але наша знайома мала неймовірну потребу показувати всім, що у неї є шуба та носила її....просто скрізь».*

Робота

Ви влаштувалися на роботу, яка вам подобається, залишається основне – зрозуміти порядок та правила даної установи та налагодити відносини з колегами.

Тут ми обговоримо відразу декілька тем, які могли б в подальшому допомогти вам на новому робочому місці.

Відпустка

Відпустка в Чехії, в залежності від виду діяльності, може варіюватися. Можливості, як ви можете використовувати відпустку:

- брати окремі вихідні дні. Тобто, вам не обов'язково використовувати всі вихідні за собою і відразу, ви можете використовувати їх поступово;
- невикористані вихідні дні переносяться в наступний рік (якщо роботодавець не встановить інші правила стосовно відпусток). Тобто, вам не потрібно поспішати та використовувати всі свої вихідні дні, ви можете перенести їх на наступний рік.

Понаднормова робота

За трудовим кодексом Чехії, будь-яка понаднормова виконана робота оплачується окремо. Звісно, існують фірми, які порушують це правило, але зазвичай, якщо ви працевлаштовані офіційно, то маєте право використати цей закон для відстоювання своїх інтересів. Ще одна причина, чому так важливо мати саме офіційне працевлаштування. За законом:

За понаднормову роботу працівнику належить заробітна плата за відпрацьований час, а до цього додається додаткова виплата у розмірі **не менше 25% середньої заробітної плати** (звісно, можлива також вища винагорода). Альтернативою до надання додаткової оплати є надання додаткової відпустки працівнику в розмірі часу, відпрацьованого понаднормово. У цьому випадку працівник отримає заробітну плату за роботу поза робочим часом, але не отримає додаткову виплату.

Відносини з колегами

Мабуть, ви вже запрошували своїх чеських колег додому і зустрічали їх дивні погляди. Чому? Як ми вже пояснювали раніше, між колегами, роботодавцем та працівником, в Чехії існують певні кордони. Ви можете бути чудовими колегами на роботі, постійно ходити разом на обід, допомагати один одному, але це не означає, що ви друзі. Саме тому, іноді, запрошення додому може здатися таким дивним вашому колезі.

Це, звісно ж, не означає, що на робочому місці ви не можете знайти собі друзів. Але існує така різниця і ми бачили велику необхідність вам її розкрити, щоб уникнути неприємних ситуацій в майбутньому.

Ми сподіваємось, що наші поради допоможуть вам бути широко обізнаними у робочому середовищі Чехії та надихатимуть вас далі досліджувати відмінності між нами, не забуваючи про те, що у нас є багато спільного.

ШКОЛА

В цій частині наведена інформація, яка може бути корисною для батьків, які вирішили віддати свою дитину до школи, чи дитячого садочку; для школярів, які обирають напрямок середньої школи, або університету, а також всіх, хто цікавиться особливостями шкільної системи Чеської республіки.

Види шкіл

Чеська шкільна система розподіляється на дошкільну, початкову та середню освіту. Кожна з цих галузей освіти супроводжується певними особливостями.

Дошкільна освіта

Дитина, якій станом на 31 серпня буде 5 років, має почати відвідувати дошкільний клас.

У чеських садочках розпорядок дня дуже схожий з розпорядком в українських дитячих садочках: діти багато грають, освоюють нові вміння та знання (наприклад, з музики, образотворчого мистецтва), вивчають пісні, відпочивають.

Дитина у садочку має чудову змогу знайти нових друзів, освоїти чеську мову та розвиватися разом з чеськими дітьми, тим самим інтегруючись у чеське суспільство.

У Чехії існує велике різноманіття садочків, які можуть відрізнятися за способом ведення дітей в ньому. Крім звичайних державних садочків, це можуть бути лісові, церковні, монтесорії, валдорфське та далтонські дитячі садки. У кожному з них виховання дітей відбувається у відповідності з певними принципами, наприклад, більше уваги приділяється проведенню часу на природі, не використовуються новітні технології, основними є робота в групах, свобода і так далі.

Відповідно до цього, батьки можуть обрати, який дитячий садочок буде відвідувати їхня дитина.

«Державний дитячий садочок (не поширюється на приватні, церковні та лісові дитячі садочки) зобов'язаний прийняти дитину, якщо місце тимчасового (або постійного) проживання дитини припадає на територію її шкільного округу».

Початкова освіта

Являється обов'язковою для всіх дітей з 1-го по 9-й класи (віком приблизно від 5-ти до 15-ти років) відповідно до Закону про обов'язкове відвідування школи.

Кожному, хто вже віддав свою дитину в початкову школу в Чехії, може здатися, що навчання тут не відповідає абсолютно ніяким критеріям. Діти часто грають, мають мало домашніх завдань, а приклади, які вони вирішують по математиці, вже були давно

пройденими в Україні. Тому, постає питання, чи взагалі дитині потрібна така школа.

У цьому випадку є 2 мотивуючі фактори, які можуть суттєво повпливати на ваше рішення:

- 1) це ваш обов'язок, який ви, як батьки, маєте виконувати відповідно до закону;
- 2) дитина в школі отримуватиме не лише нові знання, але і знайде там друзів, освоїть чеську мову, бути швидше пристосовуватися до нових умов та інтегруватися в суспільство.

Програма початкових шкіл направлена на повноцінний різносторонній розвиток дітей. Завдання нам можуть здатися не складними, навіть легкими, але це не означає, що вони не мають ніякої цілі в собі. Постійні ігри на заняттях - це скоріше вид того, як можна цікаво і зрозуміло пояснювати дітям складніші речі. Відсутність, або мала кількість домашніх завдань є результатом роботи на занятті, де діти встигають зробити всі потрібні речі та не мусять проводити над ними час вдома.

Так, як і в дитячих садках, у початкових школах існують певні правила, які ми маємо знати та дотримуватися. Ці правила називаються «Порядок школи» (Školní řád). З ними можна ознайомитись на сайтах будь-якої школи.

Більшість цих правил поширюються і на те, що діти не можуть використовувати в школі мобільні телефони. Після приходу до школи вони мусять їх залишити в шафах для переодягання та забрати звідти в кінці навчального дня. Діти не мають право самостійно покидати будівлю, або ареал школи. У разі виникнення проблем дитину зі школи забирають батьки, або офіційний представник, про якого наперед мають знати у школі.

Будівля школи зачинена для всіх, крім учнів. Тому, якщо ви хочете відвідати свою дитину у школі, ви маєте попередити про свій прихід завчасно.

Також важливою відмінністю є те, що діти не носять шкільну форму. Вони одягаються відповідно до своїх вподобань та потреб. Якщо ви і попри це одягаєте свою дитину у шкільну форму, то будьте готовими до різних реакцій однокласників дитини. Ця ж ситуація стосується і урочистих лінійок на Перше вересня та Останній дзвоник. Діти приходять у звичайному гарному одязі, але не одягають форму.

Після закінчення 9-го класу учні вступають до середніх шкіл. Вони не зобов'язані це робити, тобто Закон про обов'язкове відвідування школи перестає діяти. Для вступу до середньої школи учні складають єдиний вступний іспит (JPZ), який складається з обов'язкового письмового тесту з чеської мови та літератури, і математики (крім мистецьких напрямків, де присутній творчий конкурс).

Відповідно до «Lex Ukrajina» абітурієнти з України, яким надано тимчасовий захист, мають право на **пільги на вступних іспитах**:

- дидактичний тест з чеської мови можна замінити співбесідою;
- письмове контрольне завдання з математики може бути перекладено українською мовою.

Для отримання цих пільг необхідно подати письмову заяву **разом із заявою про прийняття на навчання** (або на бланку заяви, або, як окрема заява до заяви про прийняття на навчання).

www.doskolyspolecne.cz

Після успішного складання вступних іспитів учень вступає до середньої школи.

Кружки та «продльонка»

Перш, ніж ми перейдемо до опису середніх шкіл, хотілося б згадати важливу складову початкових шкіл – кружки та дружини.

Як ми знаємо з українських шкіл, в яких це також існує в певній мірі, коли дитина цікавиться певним предметом чи діяльністю, ми можемо віддати її на кружки (плавання, гра на музичному інструменті, вивчення іноземних мов і так далі). В Україні ці послуги зазвичай надаються поза школою, але в Чехії ви часто зустрінете широкий вибір кружків, які пропонує сама школа. Звісно, за них стягується окрема оплата, але так ваша дитина може отримати додаткові знання та вміння, приєднатися до колективу, крім звичного оточення в школі.

Дружини, або всім нам відомі «продльонки», це можливість залишити дитину під наглядом вихователя. Тут не проходить окремих детальний розбір предметів. Діти грають, можуть іноді виконувати домашні завдання, відпочивати, але основне – вони залишаються під наглядом. Ця послуга в деяких школах є також платною.

Відвідування кружків чи дружин не є обов'язковим та слугує додатковою можливістю для додаткового розвитку дітей.

Середня освіта

Як вже було сказано, на цьому етапі перестає діяти Закон про обов'язкову освіту. То чому ж дитині варто відвідувати середню школу? Це можливість, знову ж таки, стати частиною колективу, вивчити чеську мову та отримати базову спеціальність (відповідно до виду школи).

У Чеській республіці існують різні види середніх шкіл:

- Середня спеціальна школа (наприклад, промислова, мистецька, медична, готельна, бізнес-академія);
- Середня художня школа (для абітурієнтів із значним талантом в обраній галузі мистецтва) або консерваторія;
- Середнє професійно-технічне училище (здобування професій механіка, зв'язківця, автомеханіка, кухар-офіціанта, слюсара, муляра, сантехніка, автоелектрика або пекаря) – без випускних іспитів (тести на кшталт ЗНО);
- Гімназії;
- Практичні школи.

Всі ці види шкіл відрізняються не лише рівнем підготовки, але також тривалістю навчання, можливостями після закінчення школи і так далі.

Навчання в середніх школах схоже на навчання учнів в Україні в профільних класах.

На відміну від гімназій, програми в усіх інших школах не передбачають викладання всіх предметів, їх програми навчання мають вузький напрямок та ґрунтуються на підготовці до отримання певної спеціальності.

Після закінчення середньої школи є декілька варіантів розвитку подій:

- після випускних іспитів (maturita) – вступ в університет;
- без здачі тестів – можливість прямого працевлаштування.

Обіди

Для всіх видів шкіл доступні обіди в шкільній їдальні. На початку навчання українців у школах адміністрація наполягала на отриманні цих обідів учнями з України через дотації, через які школа отримувала оплату за обіди. Наразі ситуація змінюється, харчування учнів мають забезпечити батьки, які закупають йому обіди. У цьому випадку учень може отримати свій обід за будь-яких умов (навіть, якщо він хворий і залишився вдома).

Університети

Після успішної здачі випускних іспитів (maturita), учні вступають у ВУЗ. Перед вступом, в залежності від спеціальності, учні здають вступні іспити. Вступні іспити стосуються різних предметів. Наприклад, якщо ви поступаєте на технічну спеціальність, то частими бувають вступні іспити з математики, фізики. Якщо поступаєте на гуманітарний факультет, то це психологія, іноземні мови і так далі.

Досить поширеним і зовсім нам невідомим є Test studijních předpokladů. Це тест, на

якому оцінюється загальний рівень знань та вміння мислити. До нього майже неможливо підготуватися, так, як кожного року виходять нові завдання, але можна проходити іспити попередніх років та відпрацьовувати різні типи завдань.

Коли ж студент вступає в університет, то навчання є помірно складним. Студент вчиться 3 роки для отримання ступеня бакалавра (може навчатися 4 роки за потреби) та 2 роки для отримання ступеня магістра (для гуманітарних спеціальностей) або інженера (для технічних спеціальностей). Таким чином і отримуються різні ступені (tituly), які ми потім використовуємо при офіційному звертанні до людей.

Студент отримує ступінь бакалавра при успішному захисті бакалаврської роботи та державних іспитів зі спеціальності, яку отримує. Рівень складності іспитів та захисту письмової бакалаврської роботи важко оцінити, адже вони відрізняються в залежності від факультету. На даний момент деякі університети відмінюють написання бакалаврських робіт і вводять проектні роботи, як фінальні роботи студентів, через поширення використання чату GPT.

Магістерський та інженерський ступені студенти отримують після вдалого написання та захисту дипломної роботи та державних іспитів.

Впродовж навчання студент здає зимову та літню сесію, де збирає певну кількість балів, які дозволяють йому перейти на наступний курс.

ІНКЛЮЗІЯ

Варто зазначити, що в чеських школах досить розширена інклюзія. Це означає, що в звичайних класах часто навчаються студенти з різними захворюваннями, інвалідністю і т.д. Рішення щодо прийняття такої дитини у звичайну школу чи клас приймає педагогічно-психологічна рада, яка може підтверджувати певні захворювання дитини (у вигляді письмової довідки), пропонувати приєднання до звичайної школи чи навпаки до спеціальної школи.

Остаточне рішення приймають батьки дитини, які віддають дитину або у звичайний клас під доглядом асистента, або у спеціальні класи (школи). Саме тому ви можете помітити у звичайних класах наявність «додаткових вчителів», які приділяють увагу конкретним дітям – це і є асистенти. Такі асистенти часто на початку навчання допомагали і українським учням зорієнтуватися та зрозуміти матеріал.

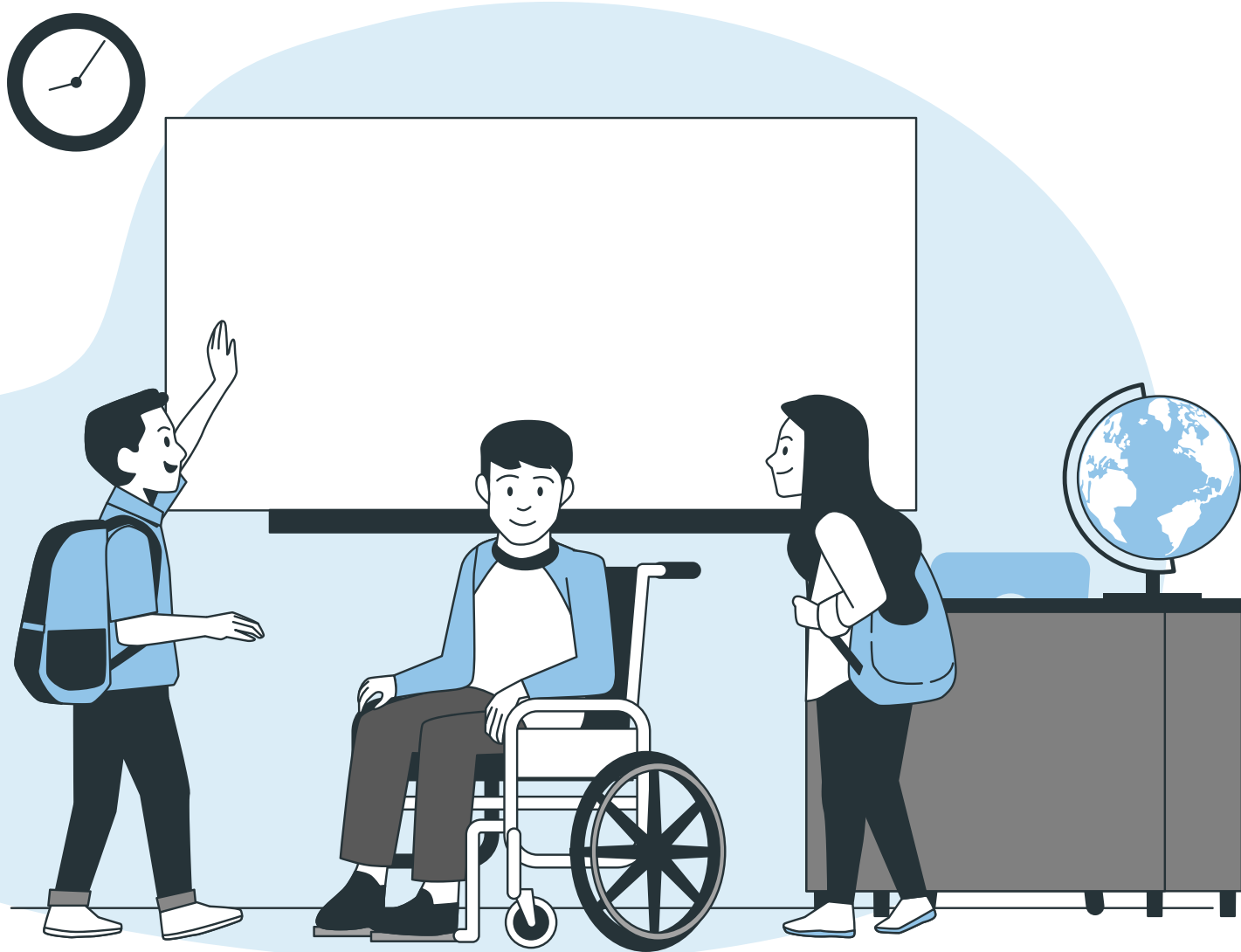
Що варто запам'ятати та зрозуміти громадянам України з цієї частини?

Не варто боятися та уникати психологічно-педагогічних перевірок, наприклад, вашої дитини. Існує стереотип, що у такому разі дитину вважають хворою, відсталою, її точно переведуть у спеціальну школу. Дорогі батьки, такі перевірки намагаються допомогти вашій дитині, підлаштуватися під її потреби та можливості у навчанні, підібрати той стиль навчання, який найбільш відповідає розумовим та фізичним здібностям дитини. Не уни-

кайте їх, будь ласка, та не хвилюйтеся, якщо раптом школа вам запропонує таку перевірку.

Врешті-решт, навіть спеціальна школа іноді є кращим варіантом для дитини, ніж страждання та неприйняття у звичайному «нормальному» класі.

Наші страхи можуть бути пов'язані з ситуацією, яка відбувається в українських дитячих будинках, спеціальних школах та центрах, де дитині не надається належна увага, піклування. Після закінчення такої школи дитина залишається нікому не потрібною. У Чехії ми можемо спостерігати зовсім іншу ситуацію. Люди з різними ступенями інвалідності, вадами, психологічними захворюваннями є частиною суспільства, як і всі інші. Вони можуть дозволити собі навчатися, працювати, подорожувати та жити «звичайним» життям. Так, і в Чехії у таких людей існують певні проблеми, які держава ще не вирішила щодо них, але це актуальне питання, яке країна намагається вирішити.

БІБЛІОТЕКИ

Невід'ємною частиною будь-якого навчального процесу є бібліотеки. Хотілося б порівняти, які послуги вони надають та якою популярністю користуються.

Чеські бібліотеки це новітні центри, в яких відвідувачі не лише читають книги та навчаються, але і розважаються. Бібліотеки часто слугують центрами, де проводяться різні заходи: концерти, презентації книг, воркшопи, зустрічі, лекції і так далі.

Звісно, книгарні відрізняються відповідно до свого місцязрешування. Якщо ми говоримо про маленькі міста та села, то в них бібліотеки, зазвичай, менші, не такі модернізовані. У великих містах – навпаки, це великі модернізовані центри, які розвивають суспільство.

У бібліотеках ви можете отримати безкоштовний доступ до інтернету, комп'ютерів, книг, написаних різними мовами та з різноманітними напрямками; можете відвідувати курси, які пропонує цей заклад (наприклад, у бібліотеках часто проводилися курси чеської мови для громадян з України); скористатися 3D-принтером (оплачуючи лише матеріали для друку); знайти тихе місце для навчання або роботи; отримати доступ до нових та старих газет. Бібліотеки також пристосовані для відвідувань людьми з вадами зору та слуху.

В Україні ми звикли до так званих ворк спейсів, де можемо спокійно працювати з іншими людьми, у Чехії ж цю функцію виконують бібліотеки. Часто в них можна зустріти студентів, які готуються до іспитів, пенсіонерів, які читають газети або користуються інтернетом, маленьких дітей, які граються (так-так, бібліотеки надають і цю функцію). Крім того, за наявності карти відвідувача бібліотеки, ви можете брати у користування іграшки та ігри для дітей.

Отже, ми бачимо основну різницю в тому, що бібліотеки в Чехії це не просто пусті будівлі, але активні учасники змін у суспільстві, центри суспільного життя.

ПОСЛУГИ

Мабуть, одна з перших відмінностей, яку помічають всі іноземці, які приїжджають до Чехії або до інших країн Європи – це повільні послуги та закриті продуктові магазини о 20:00. Ми вирішили описати відмінності в наданні послуг та сподіваємось, що це допоможе зрозуміти причину їх виникнення.

Повільні послуги

Отже, почнемо спочатку. Коли ми звертаємось в урядові установи, медичні установи, шукаємо послуги перукаря, косметолога і так далі, ми повинні записатися на прийом (зустріч). У більшості випадків нам пропонують дату зустрічі через місяць і ми, не розуміючи, що відбувається, починаємо шукати нового майстра, лікаря.

У Чехії дійсно досить довгий час очікування на отримання певної послуги. Це обумовлено тим, що, не зважаючи на те, в яку сферу ви звертаєтесь, у всіх працівників є чітко встановлений режим роботи. Зазвичай цей режим не порушується. У ньому звісно ж присутні всі державні вихідні, свята, відпустки і тому подібне, навіть якщо ми звертаємось до майстра манікюрного сервісу.

Такий порядок може нам здатися надзвичайно незручним і повільним. Але, якщо ми подивимося на ситуацію з іншого боку, то зрозуміємо, що такі кроки спрямовані на покращення умов праці для людей, які працюють в таких сферах: вони, як і всі інші, не працюють в державні вихідні, відпочивають після 17:00, не мусять постійно працювати понаднормово.

З цим пов'язане питання, яке ми вже розглядали в попередніх частинах:

- завжди, коли ви збираєтесь скористатися якоюсь послугою, завчасно забронюйте дату зустрічі та час, інакше, вам можуть відмовити у наданні послуги;
- поважайте робочий час інших: телефонуйте, пишіть повідомлення лише в робочий час.

Діджіталізація

Ще одним мінусом і причиною довгого очікування на отримання послуги є досить низький рівень діджіталізації. З цим пов'язаний високий рівень бюрократії: майже скрізь ви зіштовхнетеся з тим, що від вас будуть вимагати паперову довідку, підтвердження і так далі. Особливо це питання стосується урядових установ.

Якщо на прохання показати свій закордонний паспорт ми покажемо свій паспорт в додатку Дія, то нас просто не зрозуміють.

Доступність

Хоча Чехія і відстає по рівню діджіталізації, надання послуг може здаватися нам повільним, але все ж тут є і більша доступність різних послуг. Мається на увазі, що люди

з інвалідністю, з особливими потребами мають більший вибір послуг, якими вони можуть скористатися.

До цього пристосований громадський транспорт, школи, університети, більшість державних урядових установ. Можна також помітити, що люди з інвалідністю часто подорожують, відвідують різні заходи.

Магазини

Як всі вже мабуть помітили, магазини в Чехії працюють зовсім інакше, ніж в Україні. По-перше, магазини закриваються дуже рано, починаючи з 20:00 (іноді навіть з 19:00). Ще більше здивування може принести те, що **такий графік роботи іноді стосується і заправних станцій**.

Зверніть увагу, що в свята великі магазини зовсім не працюють. Це стосується абсолютно всіх магазинів. Тож, якщо ви колись потрапите в торговий центр на державне свято, можете побачити, що більшість магазинів будуть закритими.

Чому більшість? Тому що маленькі за площею магазини за законом можуть залишатися відкритими, ось чому ви також зможете побачити відкритими, наприклад, в'єтнамські магазини.

«Подарунки» за хорошу роботу

На жаль, ми звикли в Україні, що за хорошу роботу працівнику потрібно подякувати: принести йому щось смачненьке, наприклад. Іноді ми це робимо перед виконанням певних послуг для того, щоб вони були виконані більш якісно.

Варто запам'ятати, що в Чехії не варто приносити такі «подарунки», ні як знак подяки, ні як «прохання» про швидшу/якіснішу послугу. У більшості організацій прийом таких подарунків вважається незаконним. Отже, як наслідок, це може стати причиною звільнення людини, якій ви передали навіть невеличкий подарунок, з посади.

Якщо вам відмовили у наданні певної послуги, варто поцікавитися причиною такого рішення, але ні в якому разі не намагайтеся «задобрити» людину, принести їй подарунки і бути впевненими в тому, що так ситуація вирішиться швидше/краще.

Як зазначає працівниця однієї з чеських бібліотек:

“ «З травня у нас проходив курс чеської мови для матерів з України. Коли місця на нашому курсі були заповненими, ми були змушені відмовляти зацікавленим у вивченні чеської мови жінкам. Але матері на наше ввічливе «не ображайтеся, але не можемо вас доєднати до курсу. У нас вже немає місця» пробували різні інші методи переконання: просили, благали, носили подарунки, дзвонили нашому керівництву. Пізніше ми зрозуміли, що таким чином, на жаль, українці у себе вдома отримували потрібні для них послуги від урядів».

Сподіваємось, що наше пояснення процесу надання послуг в Чехії допоможе вам краще зорієнтуватися і не пропустити основних моментів.

ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД ТА ХАРАКТЕР

Мабуть багатьом з нас доводилось чути слова громадян Чехії: «Коли я бачу на вулиці людей і аналізую, як вони виглядають, я з 90% вірогідністю можу вгадати українців». Після цих слів деякі з нас задумувались, а в чому ж різниця? Тому, в цій частині ми поговоримо про основні відмінності у зовнішньому вигляді та характері, які відрізняють нас в чеському середовищі.

Данна частина методики носить умовний характер та пояснює ситуацію в цілому. Нашою ціллю не є образити одну з описуваних сторін, а навпаки - пояснити розбіжності у сприйнятті певних речей, які можуть виникати у питаннях побуту, зовнішнього вигляду.

Догляд за собою

Почнемо з найяскравішої відмінності, на нашу думку, а саме догляду за собою. Всі ви не одноразово чули про «довгі нафарбовані нігті українок», «мейк, як на свято», «одяг на прогулянку, наче вбрання до театру» і так далі. Ці слова могли вас ображати, залишати гіркий слід у серці, але тут важливо зрозуміти одне – ми просто інші.

Можна почути багато історій, як жінки на вокзалі дізнавалися у волонтерів, де вони можуть зробити нігті або зачіску, чим викликали величезне здивування.

Правда захована в тому, що ми трішки по-іншому сприймаємо красу. Чеських жінок не можна звинуватити у поганому догляді за собою: вони завжди гарно та охайно вдягнені, стримано нафарбовані, їхні руки, якщо і без нафарбованих нігтів, гарно доглянуті. Поняття краси в Чехії тісно переплітається з поняттям зручності та практичності. Саме до цього прагнуть жінки тут. Одягатися так, як їм комфортно і зручно. З цим пов'язано також те, що жінки в Чехії трішки менше часу проводять у магазинах, салонах краси. Попитом користуються саме послуги, які направлені на відпочинок, релаксацію, пізнання себе та свого тіла.

І саме всі ці установки і є відповіддю на питання – чому працівниці уряду носять на роботі капці. Тому що їм так зручно!

Така відмінність з'явилася не просто так, вона безпосередньо пов'язана зі статусом жінки у суспільстві. Тут жінка може дозволити собі не виглядати на всі сто, але бути прийнятою зі своєю природньою красою. Це не означає, що феміністок в Чехії не існує і їм тут взагалі немає чим зайнятися. Але рівень емансипації жінок в Чехії знаходиться на іншому рівні, ніж в Україні.

Тому, ось вам наша основна порада – одягайтеся так, як це подобається саме вам, так, як вам зручно і не звертайте уваги на інших людей. Ми просто різні.

Відмінності у характері

Першою і основною відмінністю є те, що чехи дуже акцентують свою увагу на ввічливості. Їхня ввічливість проявляється у вітанні в громадських місцях, допомозі іншим, ввічливому звертанні один до одного. Чехи майже ніколи не скажуть вам «на пряму», що їм не подобається і будуть намагатися владнати питання найбільш мирним шляхом.

У цьому контексті наша «прямота» може бути образливою і неприйнятною для людей. Так само, як і знак оклику після привітання в імейлі (жарт).

Також часто можна почути, що українці голосні та навіть агресивні. Все це можна пояснити нашою емоційністю під час розмов.

“ *«Одного разу моя сусідка по гуртожитку (чешка) запитала мене, чому я постійно сварюсь зі своїми подругами, батьками по телефону. Я була дуже здивована! Як виявилось, наші емоційні розмови і активна жестикуляція змусили її думати, що ми сваримось».*

Наша порада у таких ситуаціях – контролювати силу свого голосу у громадських місцях. Це не означає, що краще взагалі не говорити чи розмовляти тихо, але, якщо ви ловите на собі дивні погляди – краще «зменшити гучність»

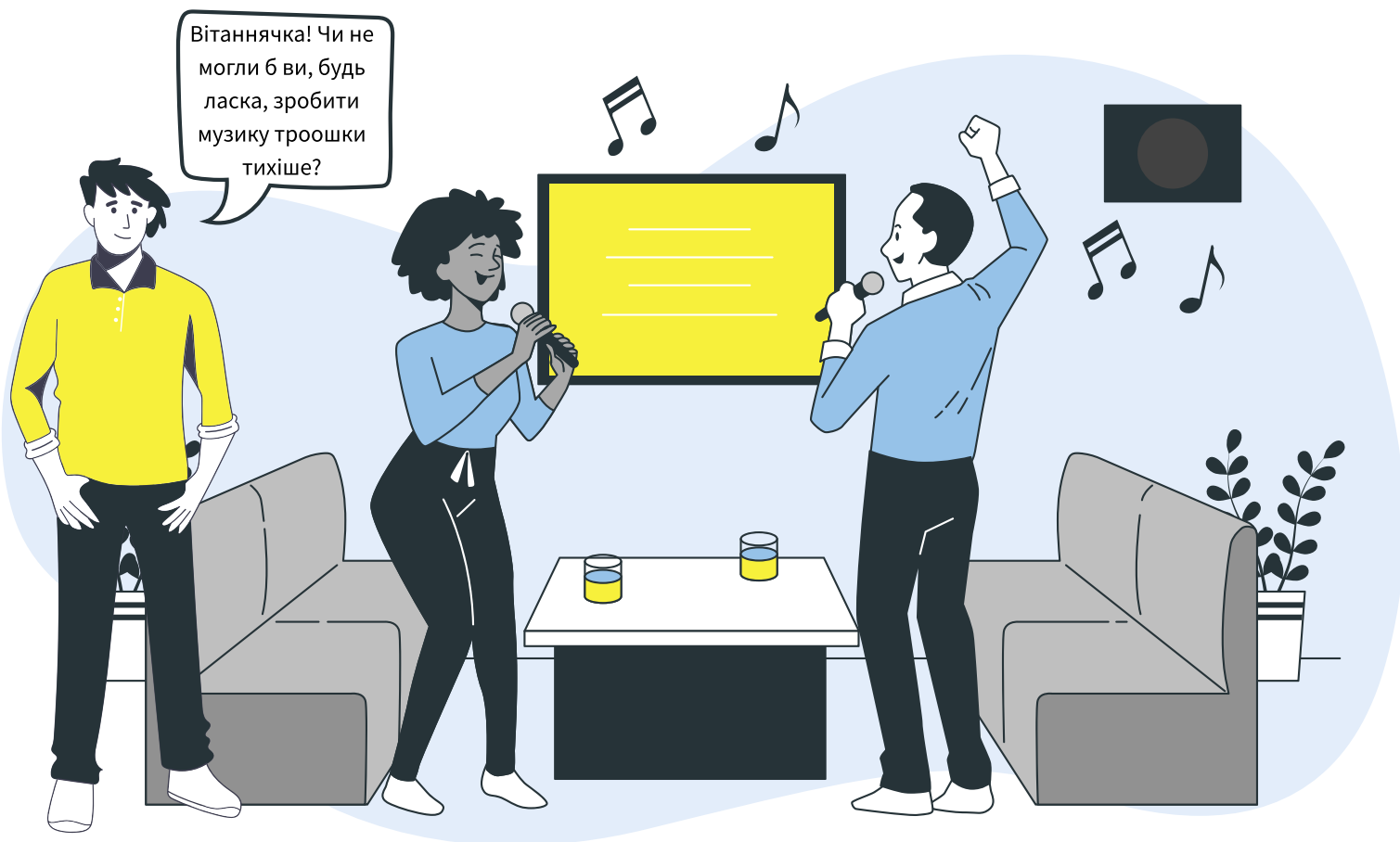
Інша помітна риса чехів - це відповідальність. Якщо ви домовляєтесь про зустріч, робите запис в салон, чи до лікаря і не можете прийти, потрібно обов'язково про це попередити, тому що вас там точно будуть чекати. Це стосується не лише зустрічей, чи запису, але і роботи загалом. Чехи дуже відповідально відносяться до домовленостей, виконання своєї роботи, обіцянок. Домовившись про щось вам не доведеться нагадувати про це ще декілька разів.

Звісно, ця риса може стосуватися не всіх людей, але це та ситуація, з якою зустрічається більшість учасників наших вебінарів.

З іншого боку, попри таку серйозність у справах та роботі, ви можете помітити, що чехи дуже спокійні та розслаблені люди. Звісно, це прямо впливає і на стиль життя: роботу та відпочинок, відносини. Як ми вже зазначали у попередніх частинах цієї методики, наприклад, чехи точно дотримуються свого робочого графіку та дотримуються кордонів між роботою і особистим життям. Саме тому вони не люблять, коли цей режим порушують інші. Така ситуація відображається і у відносинах: дуже часто можна помітити, що хлопець та дівчина, чоловік та дружина проводять час окремо. Вони відпочивають зі своїми друзями, ходять окремо на прогулянки. Нас це може здивувати, так, як в більшості випадків ми відпочиваємо разом зі своєю половинкою, або для нас це також може бути відкриттям, коли ми вступаємо у відносини з чехами.

Ця ж риса впливає на наступну характеристику – вони дуже не люблять до когось звертатися за допомогою або з проханням. Дуже часто це можна побачити саме тоді, коли якоюсь мірою порушуються їхні кордони. У такому разі чехи можуть злитися, жалітися своїм друзям та близьким, бути сумними чи розлюченими, але вони майже ніколи не скажуть про це прямо. Це безпосередньо пов'язано і з максимальним рівнем ввічливості, який ми часто розуміємо неправильно.

Наприклад, чеська фраза «Вітаннячка! Чи не могли б ви, будь ласка, зробити музику трошки тихіше? Сподіваюсь, що не зіпсую цим вашу вечірку» може означати, скоріш за все, ви вже дуже когось розізлили і гучність дійсно варто знизити, інакше б до вас не звертались.

Саме порадою для нас, українців, буде намагання прийняти ці правила ввічливості і вводити їх у своє повсякденне життя. Наприклад, завжди привітатися, коли ми приходим... скрізь! Це стосується магазинів та ресторанів, транспорту (наприклад, привітатися з водієм атобусу), урядів, місць для очікування у лікаря і так далі. А коли ми йдемо звідти – попрощатися. Вітання є однією з ознак хорошого виховання для чехів.

З іншого боку, на відміну від чехів, українці більш здружений народ. Звісно, для нас це досить логічна характеристика. Всі війни, революції, утиски прямо впливали на те, що народ намагався триматися разом, щоб вижити. Це також відображається на тому, що ми більше донатимо, допомагаємо один одному. Нещодавне дослідження показало, що українці знаходяться в першій п'ятірці народів, які найбільше відправляють донати та допомагають іншим.

Це також є причиною того, що в Чехії, чи будь-де за кордоном, ми намагаємось триматися «своїх» людей, спілкуємось переважно з групою своїх співвітчизників. У цьому немає нічого поганого, але іноді, таким чином, ми можемо показувати свою незацікавленість у інтеграції до чеського суспільства. Це може викликати негативні емоції зі сторони чехів, які чекають більшого рівня зацікавленості від нас.

Ось чому так важливо розуміти відмінності між нами - для того, щоб в подальшому було можливо попередити неприємні ситуації та і в деякій мірі вирішити їх «наперед».

Відносини

Тут хотілося б поговорити про основні відмінності у романтичних, дружніх, робочих та сусідських відносинах.

Основним фактором відмінностей між цими відносинами є відстороненість чехів. Про що це? Про встановлення власних кордонів та дотримувannya їх, тісний контакт (але не так, як в українців) з друзями та родиною.

Коли ми говоримо, наприклад, про сусідські відносини, то це про ввічливе привітання і... часто на цьому відносини закінчуються. Звісно, можуть бути виключення з цього правила, коли ви будете друзями зі своїми сусідами, проводите разом час. Зазвичай це є виключенням і все обмежується лише ввічливостями.

У відносинах з колегами на роботі все, звісно, «тепліше». Колеги можуть товаришувати, проводити іноді разом час. Але! Не забувайте, що хороше відношення ваших колег не завжди означає їхнє бажання дружити з вами. Існують випадки, коли ви постійно спілкуєтесь на роботі, допомагаєте один одному, але в реальному житті, поза робочим місцем, вас не запросять на прогулянку чи зустріч «на пиво». Знову ж, хочеться повторити, що існують виключення з правил і на роботі теж можна і потрібно заводити нових друзів.

У темі романтичних відносин ми б хотіли зупинитися лише на основних відмінностях, які помітили учасники наших вебінарів, а ви можете підтвердити чи спростувати їх для себе.

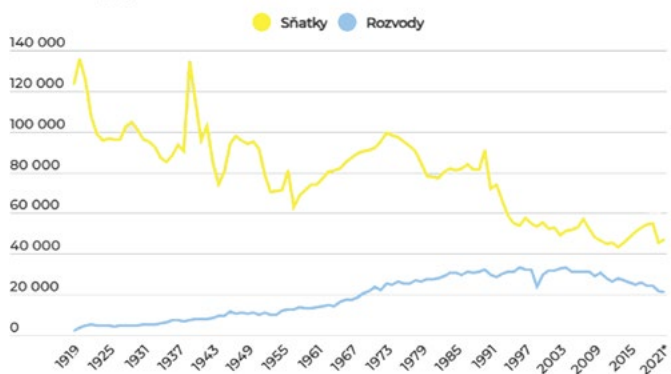
Для українців найважливішим місцем так, чи інакше, є сім'я. Це стосується як батьків, дітей, так і бабусь і дідусів, близьких родичів. Ми проводимо багато часу з ними, разом святкуємо певні свята, купуємо один одному подарунки, платимо один за одного без потреби повернення цих грошей. Наш зв'язок з родиною дуже тісний! Не існує культури пансіонатів та будинків престарілих.

У Чехії ми можемо помітити трішки іншу ситуацію. Звісно, сімейний зв'язок також існує, але можна сказати, що він не такий міцний. Наприклад, у багатьох сім'ях не існує спільного бюджету. Це означає, що жінка та чоловік мають свої окремі бюджети і їх «поєднання» відбувається лише у випадку купівлі чогось, чим будуть користуватися обидва, витрат на проживання та їжу. Для нас це може здатися дивним, але багато сімей функціонує саме так.

Варто зазначити, що в Чехії також частіше зустрічаються пари, які живуть в громадянському шлюбі, або одружуються після 30-ти. Це пов'язано з меншою кількістю віруючих в суспільстві та відсутністю сенсу в шлюбі для чехів. Як показує графік, ця тенденція тримається вже досить довгий час, і навіть більше того - зростає кількість розлучень.

Počet sňatků a rozvodů na území ČR

V letech 1919 až 2021

*Předběžná data.

Zdroj: ČSÚ

Seznam Zprávy

Усі ці тенденції вказують на певний «відступ» у відносинах, що для нас, звісно, може бути незрозумілим. З цим також пов'язана майже повна відсутність великого банкету для святкування весілля. Весілля зазвичай святкуються у тісному колі близьких та друзів, часто у будинку нареченого, чи нареченої. Поширені також відсутність тамади, конкурсів, гуляння до ранку, квітів (як подарунку для нареченої).

Ви можете помітити, що весілля часто відбуваються у церквах, але це носить більш символічний характер і не означає, що наречений чи наречена віруючі.

У парах також можна побачити проведення часу окремо один від одного. Узагальнено можна сказати, що українські пари частіше проводять час разом, мають спільних друзів. У Чехії можна зустрітися з ситуацією, коли партнер та партнерка проводять час кожен зі своїми друзями і лише іноді разом.

Також, у парах не прийнято дарувати один одному надто коштовні подарунки. Звісно, ця ситуація може відрізнятися родина від родини, але існує загальна тенденція дарувати менші подарунки. Наприклад, подарований телефон, ноутбук, тим паче авто - це скоріше рідкість, ніж правило.

На жаль, в Чехії також поширена проблематика домашнього насилля: як по відношенню до партнерки, чи партнера, так і до дітей, стареньких. Ця проблема загострилась впродовж пандемії COVID. Існують організації, які допомагають потерпілим від насилля. Це, наприклад:

www.acorus.cz

поліція ЧР

www.profem.cz

www.rosacentrum.cz

Деякі з цих центрів надають прихисток жінкам та чоловікам, які постраждали від насилля.

Відносини в родині також досить часто відрізняються від наших. Як вже було сказано, для українців сім'я на першому місці. Ми часто спілкуємось з нашими рідними, телефонуємо їм, їздимо погостювати. У чехів ці відносини виглядають інакше. Звісно, вони також спілкуються зі своїми рідними, проводять з ними час, але, наприклад, щоденні дзвінки не є такими поширеними. Спільні обіди чи проведення часу завжди домовляються заздалегідь, щоб кожен зміг знайти час і підлаштувати свої плани.

Крім того, у Чехії розвинена культура пенсіонатів та будинків для престарілих. Що це означає? У цих будинках гарні умови піклування за старенькими, тому люди, у яких немає можливості допомагати своїм рідним та проводити з ними більше часу, можуть скористатися послугами таких установ. Це не засуджується суспільством, так як це є частиною культури і не виглядає, як просто небажання піклуватися про рідних.

Отже, з усіх моделей відносин можна зробити невеликий висновок, що чехи переважно трохи відсторонені, мають свої кордони у стосунках, не поринають у сім'ю та відносини з головою, але все ж залишаються турботливими, ввічливими.

Позиція жінок у суспільстві

Ця підтема надзвичайно важлива, адже в ній ми знайдемо трішки більше відмінностей та речей, на які варто звернути свою увагу.

Почнемо з того, що Чехія не настільки попереду України, щоб говорити про абсолютно різні світи у сприйнятті жінки суспільством, але важливо говорити про інше сприйняття жінкою самої себе і своєї ролі у суспільстві, сім'ї. Отже, жінки в Чехії спрямовують більше уваги на саморозвиток, кар'єру. Для більшості з них важливо досягти своїх цілей, проявитися, таким чином жінка стає на рівень з чоловіками.

Звісно, все ще діють класичні правила етикету, де перед жінкою варто відкрити двері та пропустити її перед собою, але це вже не є настільки першочерговим правилом, а іноді жінка може спеціально проігнорувати такий жест.

Що більш важливо і на що варто звернути свою увагу - це рукостискання між жінками і чоловіками, або між жінками та жінками.

Якщо потиск руки між чоловіком та жінкою нам може бути знайомим з ділової сфери і в Україні, то рукостискання між жінками може бути новинкою.

Запам'ятайте! При знайомстві, домовленостях, подяці за співпрацю жінка може подати руку жінці. У цьому випадку рукостискання є умістним. Нашим завданням є подати руку у відповідь і не боятися цього кроку.

Це не лише вважається гарним жестом, але і закріплюється правилами етикету. Руку потрібно подавати рівно, не повертаючи її нагору зовнішньою стороною долоні по типу «дамської подачі руки». Стискання повинно бути середньо сильним. Якщо ж чехи бачать при подачі руки нашу невпевнену «дамську» ручку, якою ми майже не стискаємо руку партнера, вони називають таке рукостискання «мертва риба».

Гостинність

Часто з питанням «жіночності» пов'язано питання гостинності, домашньої роботи, яку має (чи не має) виконувати жінка.

Говорячи про відмінність між Чехією та Україною, важко не помітити різниці. Звісно, варто зазначити, що все змінюється. Те, що раніше вважалося у нас застіллям змінюється на більш легкий формат зустрічі з рідними та друзями. Проте, у деяких сім'ях ще й досі залишається традиція великих застіль з різних причин: зустріч з друзями, зустріч з рідними, день народження, свята. Звісно, ми розуміємо, що в такому випадку більшість справ лягає на плечі жінки, яка відповідає за гарне проведення свята, великий вибір страв на столі та настрій святкування. У Чехії, як і інші домашні справи, все більше проявляється допомога зі сторони чоловіків. Наприклад, коли проходить святкування дня народження, то чоловік приготує декілька швидких простих страв і таким чином пройде святкування. Тобто, досить часто жінка абсолютно не включена в процес приготувань.

Це, звісно ж, відображається на тому, як таке застілля виглядає. Порада: якщо чеські друзі запросили вас до себе додому на борщ – не чекайте там нічого іншого.

“ Приклад учасниці наших вебінарів: *«Одного разу мої подружки-чешки запросили мене на борщ. Я прийшла, а на столі був...лише борщ! Нічого іншого там не було, розумієте? Був там лише борщ!»*

Варто розуміти, що пов'язано не лише з тим, що жінки більше працюють, мають мало часу на приготування страв чи якихось зустрічей, свят. Все пов'язано із зовсім інакшою культурою святкувань. Основним для чехів є те, що вони зустрінуться з друзями чи рідними, проведуть з ними час. Те, що на столі будуть лише чіпси та дрібні смаколики – це як бонус-плюс (їх може взагалі не бути).

Словник

Незважаючи на те, що велика кількість громадян України вже володіє чеською мовою, коли ми знаходимось зі своїми україномовними друзями, ми часто говоримо саме українською. Існують деякі фрази та вирази, які ми не радимо використовувати і зараз я поясню чому.

Першим словом є «давай». Так, як деякі чехи вивчали у школі російську мову, то вони знайомі з цим словом, але у значенні як «дай мені щось» (дуже часто стереотипне «давай гроші»). Тому радимо не використовувати це слово (або обмежити його використання), особливо у спілкуванні з чехами.

Як вже було сказано раніше, багато чехів володіє російською мовою і розуміє багато тих слів, які ми вживаємо (і в нецензурній лексиці також). Саме тому ми радимо обмежити використання нецензурної лексики, тому що вона може відразу створити негативний образ

щодо вас.

Українці набагато емоційніші, ніж чехи, саме тому ми набагато частіше підвищуємо голос, розповідаємо щось, підключаючи всюди свої жести та міміку. Така поведінка може здатися чехам досить агресивною, тому слідкуйте за тим, щоб гучність вашого голосу та жести відповідали ситуації, в якій ви знаходитесь.

Сподіваюсь, що ця інформація допоможе вам краще орієнтуватися в особливостях характеру чехів та їхній поведінці. Пам'ятайте, що розуміння того, як інші себе поведуть, може допомогти нам підкорегувати свою поведінку. Звісно, ви не мусите цього робити, але це може полегшити вашу інтеграцію та зробити перебування в Чехії приємнішим. Крім того, чехи точно оцінять ваші старання та зусилля та будуть вас краще приймати.

ЧОМУ ЧЕХИ «НЕНАВИДЯТЬ» УКРАЇНЦІВ?

Останнім часом ми все частіше стикаємось з думкою громадян України, які перебувають у Чехії, що чехи їх просто ненавидять, відправляють додому та зовсім не проявляють ніякого розуміння. Саме для пояснення та спростування цієї ситуації хочемо більш детально розкрити цю тему в даній частині.

Варто розуміти, що в Чехії досить довгий час процвітала російська пропаганда. Вона завжди «ловила» складні, поляризовані теми в суспільстві та підливала масло у вогонь. Так, як у Чехії та Росії були досить тісні зв'язки між собою: бізнеси, торгівля, військова промисловість, масове вивчення російської мови у школах, обмін «культурами» (переклад книжок, виставки російських художників та діячів у Чехії) – це все не могло не впливати на сприйняття Росії Чехією. Звісно, після історичних подій року 1968 певна частина населення мала негативне відношення до «Росії-визволительки», але все ж лишалися (лишаються) люди, які бачать в ній велику і сильну державу. Саме про цих людей і піде мова.

Почнемо ми трішки раніше. Коли в році 2015 почалась криза біженців з близького Сходу, дуже мала кількість чехів допомагала і підтримувала їх, більшість суспільства від самого початку була налаштована негативно, ніколи не відбулася та "перша хвиля щедрої допомоги", як у випадку українців. Дуже скоро з'явилися люди з відкритою радикальною позицією, які не хотіли бачити біженців у Чехії та відкрито проти цього виступали, створювали мітинги та демонстрації.

Через декілька років цілий світ зіштовхнувся зі страшенною проблемою – епідемією COVID. У Чехії була дуже складна ситуація з госпіталізацією хворих, доступом до ліків, лікарським складом. Дуже багато людей доєдналося до допомоги, як в лікарнях, так і в інших організаціях, де потрібна була допомога. Невдовзі посилились заборони і покарання за їх невиконання. До чого це призвело? Знову почалися масові протести та мітинги. Ті ж люди, які перед цим були проти приїзду біженців, цього разу були проти обмежень та щеплень від хвороби COVID.

Пройшло ще декілька років і Росія почала повномасштабне вторгнення в Україну. Це звісно обурило цілий світ, Чехія не була виключенням. Люди відправляли гроші на рахунки допомоги, приносили гуманітарну допомогу, подарунки, надавали житло, займалися волонтерською діяльністю. Через декілька місяців почалися перші протести організацій, які прямо підтримують Росію та керуються її пропагандистами. Пізніше почалося більше таких протестів. Протести проти влади дорівнювали протестам проти України та допомозі їй.

Всі ці три ситуації ми приводимо для того, щоб ви розуміли, що все це одні й ті ж люди. Хто бере участь у цих протестах? Зазвичай це люди з низьким рівнем освіти, які легко піддаються пропаганді, читають лише заголовки в газетах та не шукають підтвердження тому, що прочитали.

Інша група людей не така агресивна, але від них ви також можете почути негативні коментарі на свою адресу – ті, кому все рівно. Це люди, які особливо не слідкують за перебігом подій в Україні та світі. Від них можна почути речі, типу: «Я не цікавлюсь політикою», «Я навіть не буду про це говорити, бо це знову розмови про політику» і так далі. Такі люди через свою необізнаність приєднуються або до більшості людей, яким не заважають громадяни України, або до тих, які намагаються «вигнати» нас додому.

Чому ж здається, що вас оточують лише такі люди? На жаль, потрібно визнати, що біль-

шість громадян України наразі працює не за своєю спеціальністю. Часто - це прибирання, допомога на кухні, виробництво різних товарів і так далі. Саме в таких місцях можна найчастіше зустріти вище описаних людей.

Наступне, що ми розглянемо - це коментарі. У цьому випадку варто розуміти, що досить часто коментарі, які ви читаете, написані ботом (тобто цієї людини взагалі не існує). Крім того те, що люди пишуть в інтернеті дуже рідко збігається з тим, що вони спроможні сказати в реальному житті.

Що робити, якщо ви зустрілися з негативними коментарями в свою адресу? Не беріть це близько до серця. Повірте, освічені, розумні люди підтримують Україну, допомагають, цікавляться. Не намагайтеся переконати таких людей, скоріш за все у вас не вийде це зробити, але тримайтеся впевнено, адже правда на вашій стороні.

І для того, щоб підтвердити свої слова, хочеться поділитися з вам експериментом, який нещодавно провели в одному з найбільших промислових міст Чехії – Остраві.

www.youtube.com/watch?v=jqWdmB_GXE0

СТИЛЬ ЖИТТЯ

Всі процеси, які ми описували в попередніх частинах цієї методики: поведінка, характер, особливості на роботі та в школі, наштовхують нас на питання «Чому так?». Чому магазини не працюють на свята? Чому чехи такі повільні? Чому? На ці питання ви знайдете відповідь у частині «Стиль життя». Тут ми постараємося пояснити основні моменти з життя громадян Чехії та підтвердимо всі важливі деталі, які ми згадували в попередніх частинах.

Стабільність

Варто зазначити, що чехи історично знаходилися в значно більшій стабільності, ніж ми, українці. Так, Чехія так само пережила декілька революцій, панування іншої країни на своїх територіях, але зі всіх цих подій їй вдалося вийти певним чином «непошкодженою». Саме тому, в своїй більшості країна має стабільну економіку, працевлаштування, ситуацію в країні в цілому.

З цим пов'язаний і настрій самих чехів. Вони виконують роботу в своєму ритмі, особливо не поспішають, їздять у відпустки, займаються спортом. Таке життя собі може дозволити не лише працевлаштована людина, але і пенсіонери (звісно не всі), люди з інвалідністю.

Правила

Зі стабільністю і порядками стоїть поруч багато різних правил і законів. Раніше в Україні ми могли вирішити будь-яку ситуацію просто звернувшись до «правильної» людини, трішки почекавши і так далі. Звісно, у цьому немає нічого хорошого, але іноді такий стиль життя міг здаватися хорошим, бо вирішував багато наших проблем.

У Чехії ми можемо стикатися з абсолютно безглуздими ситуаціями для нас, в яких дійсно неможливо нічого змінити, так, як за ними стоять правила та закони. Принести документи на пару днів пізніше, ніж вам вказали в документи з поліції для іноземців? Ні! Прийти на зустріч пізніше, чи раніше того, коли записалися на неї? Ні!

Дотримуючись правил і законів, ви не лише полегшуєте життя собі, але і вносите свою долю праці в будівництво порядку країни.

Існує також багато «негласних» правил, які ніде не записані і їх дотримання в чеському суспільстві є автоматично даним. Недотримання таких правил викликає у чехів здивування, злість чи образи, але, як вже було зазначено вище, ви про них не дізнаєтесь через надмірну ввічливість зі сторони чехів. Давайте поговоримо про основні «негласні» правила:

- перед відвідуванням друзів чи знайомих попередньо домовляємося про це по телефону, або через повідомлення;
- якщо наш колега-друг з роботи не кличе нас до себе додому – це може означати, що він хоче утримувати лише дружній робочий контакт;
- якщо маємо вибір між «зателефонувати» чи «написати повідомлення/електронного листа» - пишемо повідомлення/електронного листа;

- завжди попередньо записуємось на прийом до лікаря, в різні уряди, на косметичні послуги і так далі;
- при вході в ресторан, магазин, транспорт вітаємось;
- вживаємо, як найчастіше слова «дякую», «будь ласка», «якщо для вас так зручно», «якщо це вам не буде заважати».

Цей список можна доповнювати далі і далі, але на нашу думку, це основні правила, дотримуючись яких ви зможете швидше інтегруватися в чеське суспільство та не бути для чехів «дивним» та «незрозумілим».

Спорт

Як ви вже могли помітити, чехи багато займаються спортом. Вони ходять в гори, їздять на велосипедах, бігають чи грають в різні ігри.

Все це зумовлено тим, що це робиться для здоров'я, в радість. Ви можете побачити і багатьох пенсіонерів за цим заняттям.

Отже, якщо ви хочете завести нових друзів, гарно проводити час та слідувати за своїм здоров'ям – почніть займатися спортом та зміни не змусять на себе чекати!

Великі vs маленькі міста

Як і в Україні, різниця між великими та малими містами в Чехії досить помітна. В основному вона проявляється у культурному житті, розвагах та робочих можливостях. У великих містах, як наприклад, Прага, Брно чи Оломоуць можна знайти багато робочих позицій, курсів та, звісно, ж розваг. З іншого боку, завдяки хорошій інфраструктурі, багато чехів проживає саме у маленьких містах, де тихо, поряд знаходиться парк чи ліс, а для роботи та розваг вони приїжджають у велике місто.

Жінки vs чоловіки

Як вже зазначалося у попередніх частинах, Чехія хоча і не є надто далеко від України у цьому питанні, але все ж має свої певні відмінності.

Жінки все ще так само борються за своє рівноправне місце у суспільстві, де вони б могли отримувати гідну оплату своєї роботи, свободу у виборі свого характеру та вигляду. Все це впливає на роль жінки та чоловіка в сім'ї, на роботі, у спілкуванні з друзями.

В більшості чеських сімей чоловік розділяє роботу по дому з дружиною, доглядає за дітьми, робить покупки речей для дому і так далі.

Це ж в свою чергу дає більше свободи жінкам, які можуть проводити час з друзями, займатися спортом або подорожувати. Тут ви можете зустрітися з «нежіночними» жінками, які п'ють пиво, ніколи не одягають підбори та обожнюють хокей. І суспільство приймає таких жінок абсолютно нормально.

Саме тому тут існує і інший стандарт краси, який не схожий на наш та часто може здаватися недостатнім.

ДЕ ШУКАТИ ПЕРЕВІРЕНУ ІНФОРМАЦІЮ?

Дуже вагомою різницею є пошук інформації. Чехи шукають інформацію на офіційних веб-сайтах, але українці дуже часто користуються групами в соціальних мережах, де іноді надають невірні поради.

Все про юридичні аспекти та статус перебування іноземців, реєстрацію, подорожі, знайдете тут:

Міністерство внутрішніх справ – відділ міграційної політики.

Web: www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-obcany-ukrajiny.aspx

Infolinka: +420 974 801 802

**Або офіційна сторінка Міністерства
внутрішніх справ у Фейсбуці:**

Naši Ukrajinci

Web: www.facebook.com/oampMV

Все про гуманітарну допомогу, реєстрацію в Уряді праці, курси чеської для рекваліфікації:

Уряд праці

Web: www.uradprace.cz/-/pomoc-pro-obcany-ukrajiny-a-jejich-zamestnavatele

Infolinka: +420 950 180 100

Все про медичне страхування:

Všeobecná zdravotní pojišťovna

Web: www.cz.pomocukrajine.vzp.cz/

Infolinka: +420 952 222 222

2023

Vzniklo v rámci Programu podpory ukrajinských
uprchlíků a rozvoje sociální soudržnosti na území
hlavního města Prahy pro rok 2023.